

LİTVANYA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	22
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	23
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	29
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	32

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ölkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ölkeler üçüncü ölkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır. Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ölkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ölkelerce ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir. TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, GeliŐ/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihrac veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzöklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Access2Market üye ölkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük Vergilerine;
- Menşe Kurallarına;
- Yürürlükteki Diğer Vergilerine;
- İthalat Prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin Teknik Gerekliliklere;
- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>)

AB dış ölkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>)

Üye ölkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets>)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmeye üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Dış Ticaret Mevzuatı

İhracatta Zorunlu Belgeler

Avrupa Birliği üyesi olan Litvanya'da Avrupa Birliği prensipleri, normları ve teknik düzenlemeleri takip edilmektedir. Bu çerçevede, ithalatta ürün güvenliği ve kalite standartlarının yerine getirildiğini gösteren muhtelif belgeler talep edilmektedir.

CE İşareti:

Litvanya'nın parçası olduğu Avrupa Ekonomik Alanı içerisindeki Tek Pazara, üretim ya da ithalat yoluyla sunulan birçok ürünün Avrupa Birliğinin yüksek güvenlik, sağlık ve çevre şartlarını karşıladığını göstermesi için CE işareti taşıması zorunlu tutulmaktadır.

Üretici, bir ürüne CE işaretini ilişitirerek, söz konusu ürüne ilişkin bütün hukuksal zorunlulukların yerine getirildiğini, dolayısıyla, ürünün Avrupa Ekonomik Alanında satışa hazır olduğunu beyan etmektedir.

Üretici, aşağıda belirtilen adımları takip ederek CE işaretini ürününe ilişitirebilir.

- 1- İlgili direktiflerin tespit edilmesi,
- 2- Ürün özelinde belirtilen şartların tahkik edilmesi,
- 3- Bağımsız bir onaylanmış kuruluşun uygunluk değerlendirmesine gerekli olup olmadığının kontrol edilmesi,
- 4- Ürünün test edilmesi ve uygunluğunun doğrulanması,
- 5- Gerekli teknik belgelerin tanzim edilmesi ve hazır tutulması,
- 6- CE işaretinin ilişitirilmesi ve AB Uygunluk Belgesi tanzim edilmesi.

Genel usulü belirten söz konusu altı adım, ürün özelinde değişiklikler gösterebilmektedir.

CE işaretinin ilişitirilmesi gereken ürün grupları aşağıda sıralanmaktadır.

- Aktif implant edilebilir tıbbi cihazlar,
- Yanıcı gaz yakıtı aletleri,
- Teleferik tesisatı,
- İnşaat ürünleri,
- Enerji ile ilgili ürünler için eko-dizayn,
- Elektromanyetik uyumluluk,
- Patlama potansiyeli olan yerlerde kullanılan koruyucu sistemler ve donanımlar,
- Sivil kullanım için patlayıcılar,
- Sıcak su kazanları,
- Laboratuvar teşhis tıbbi cihazları,
- Asansörler,
- Düşük voltaj,
- Makineler,
- Ölçü aletleri,
- Tıbbi cihazlar,
- Çevredeki gürültü emisyonu,
- Otomatik olmayan ağırlık ölçme aygıtları,
- Kişisel koruyucu donanım,
- Basınç donanımları,
- Piroteknik,
- Radyo donanımları,
- Gezi tekneleri,
- Elektrikli ve elektronik donanımlardaki tehlikeli maddelerin sınırlandırılması,
- Oyuncaklar,
- Basit basınç kapları.

Genel itibarıyla, gerekli prosedürleri tamamlayan üretici, CE işaretini kendisi ilişitirebilmekte ve AB Uygunluk Belgesini düzenleyebilmektedir. Öte yandan, sivil kullanımlar için patlayıcılar, teleferik tesisatları, elektrikli testere gibi tehlike seviyesi yüksek ürünler için gerekli güvenlik şartlarının bağımsız onaylanmış kuruluşlar tarafından kontrol edilmesi gerekmektedir. Bu

ürünler için, üretici, ancak onaylanmış kuruluşun güvenlik kontrollerinden sonra CE işaretini ilâştirebilmektedir.

Ayrıca, CE işareti taşıması gereken ürünlerle iştiğal eden ithalatçıların ve distribütörlerin de ürünün gerekli güvenlik, sağılık ve çevre koşullarını karşılamasına ilişkin sorumlulukları bulunmaktadır.

Son olarak, CE işareti ile ilgili hangi ürünler için nasıl bir prosedür izlenmesi gerektiğı, onaylanmış kuruluşa ihtiyaç duyulup duyulmadığı hakkında detaylı bilgi edinmek ve ilgili mevzuata ulaşmak için Avrupa Komisyonunun internet sayfasından istifade edilebilecektir.

https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking/manufacturers_en

Hayvan ve Hayvansal Ürünler Sağılık Sertifikaları:

Litvanya'ya hayvan ve hayvansal ürünler ihraç edilebilmesi için ihraç ülkesinin yetkili kurumlarında görevli veteriner tarafından imzalanmış resmi sağılık sertifikasının sunulması gerekmektedir.

Ayrıca, genel kural olarak, söz konusu ürünlerin ithal edilebilmesi için, ihraç ülkesinin Avrupa Birliğinin "İhracat Yapmaya Yetkili Ülkeler" listesinde yer alması ve ürünlerin onaylanmış tesislerde işlem görmesi gerekmektedir. Nihai olarak, söz konusu ürünler sınır denetim noktalarında sağılık kontrollerine tabi tutulmaktadır.

Bitki Sağılık Sertifikaları:

Litvanya'ya bitki ya da bitkisel ürünlerin (meyveler, sebzeler ve ağaçtan paketleme malzemeleri dahil) ihraç edilebilmesi için ihraç ülkesinin yetkili kurumları tarafından düzenlenmiş bitki sağılık sertifikasının ibraz edilmesi gerekmektedir. İlâveten, ülkeye giriş noktasında gümrük ve bitki sağılığı denetimine tabi tutulması; sisteme kayıtlı ithalatçı tarafından ithal edilmesi ve varış öncesinde ilgili gümrük idaresine bilgi verilmesi zorunludur.

Hayvan ve bitki sağılık sertifikaları hakkında detaylı bilgi için;

http://www.exporthelp.europa.eu/thdapp/display.htm?page=rt%2ftr_SanitaryAndPhytosanitaryRequirements.html&docType=main&languageId=en

İhracat / İthalat Lisansları:

Avrupa Birliği üyesi olan Litvanya'da ihracatta, bazı stratejik veya tehlikeli ürünler için sertifika ya da lisans ibraz edilmesi gerekmektedir.

Bunların arasında bulunan, nesli tehlike altında olan belirli bitki ve hayvan türlerinin (CITES anlaşması düzenlemeleri) ihraç edilebilmesi için ihraç ve/veya ithal lisansı temin edilmesi gerekmektedir.

Konuya ilişkin detaylı bilgi için;

http://ec.europa.eu/environment/cites/index_en.htm

Son olarak, Litvanya'ya ihracatta ibraz edilmesi gereken belgeler sektör, ürün, menşe ülke gibi birçok faktöre bağlı olarak değişmektedir. Dolayısıyla, ürün güvenliği ve kalitesi açısından Litvanya'ya ihracatta aranan başka belgelerde bulunabilmektedir.

Avrupa Komisyonu tarafından ihracat yardım masası (*Export Help Desk*) adıyla hizmete sunulan internet sayfasında, ürün bazında yapılacak arama ile Litvanya'ya ihracatta istenilen zorunlu belgelere, belgelerin dayandığı hukuksal metinlere ve ilgili kamu otoritelerine ulaşmak mümkündür.

http://exporthelp.europa.eu/thdapp/display.htm?page=form%2fform_MyExport.html&docType=main&language=en

Sitede teknik düzenlemeler ile tarifelere ilişkin bilgiye ve Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasındaki dış ticaret verilerine de ürün bazında ulaşmak mümkündür.

İthalat

Litvanya'da ürün güvenliği, **ithalat denetimleri** ile piyasa gözetimi ve denetimi yoluyla sağlanmaktadır.

a) İthalat Denetimi

Denetimi Yapan Kurum ve Kuruluşlar

İthalat denetimlerinde gümrük idaresi önemli rol oynamaktadır. Gümrük idaresi, ürünün, güvenli olmadığı ya da Avrupa Birliği mevzuatına veya işaretleme kurallarına uyum sağlamadığı yönünde şüphe duyması halinde, ürünün serbest dolaşıma girmesini askıya alarak, durumu derhal ilgili piyasa gözetimi ve denetimi idaresine bildirmektedir.

İlgili piyasa gözetimi ve denetimi kurumunun üç gün içerisinde ön inceleme yaparak bir karar vermesi gerekmektedir. Güvenli olduğuna ve/veya Avrupa Birliği mevzuatına uyum sağladığına karar verirse, ürünün serbest dolaşıma girmesine izin verilmektedir. Öte yandan, daha ileri seviyede kontroller yapılmasına karar vermesi halinde, ürünün askıda kalma durumu devam etmektedir.

Bu çerçevede, ithalat denetimlerinde gümrük idareleri ve piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu kurumlar yakın işbirliği halinde faaliyet göstermektedir. Litvanya'daki piyasa gözetim ve denetim kurumlarına ve bunların iletişim bilgilerine aşağıda, "*Piyasa Gözetimi ve Denetimi*" başlığı altında yer verilmiştir.

Öte yandan, Litvanya Gümrük İdaresi yetkililerinden alınan bilgiye göre, ithalat denetimlerinde, büyük ölçüde, aşağıda belirtilen kurumlar görev yapmaktadır.

- Gıda dışı ürünlerde genel yetkili olan Devlet Tüketici Haklarını Koruma İdaresi (*State Consumer Rights Protection Authority / Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba – VVTAT*)
- Gıda ve hayvansal gıdalarla ilgili genel yetkili olan Devlet Gıda ve Hayvancılıkla İlgili Hizmetler Kurumu

(State Food and Veterinary Service / Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba – VMVT)

Ayrıca, bunlara göre daha düşük seviyede de olsa, aşağıda sıralanan kurumların, görev sahalarına giren ürünlerle ilgili ithalat işlemlerinde aktif rol aldığı belirtilmiştir.

- Litvanya Deniz Güvenliği İdaresi

(Lithuanian Maritime Safety Administration / Lietuvos saugios laivybos administracija – MSA)

- Radyasyon Korunma Merkezi

(Radiation Protection Centre / Radiacinės saugos centras – RSC)

- Devlet Sağlık Akreditasyon Ajansı

(State Healthcare Accreditation Agency under the Ministry of Health / Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos – VASPVT)

Denetim Şartları (fiziki kontroller, her parti için, risk esaslı denetim gibi)

Gümrük idareleri, gerekli gördüğü bütün ithalat denetimlerini yapma yetkisine sahiptir. İthalat/gümrük denetimi birçok formda gerçekleştirilmektedir. Denetimler, ürünlerin incelenmesi, örnek alınması, sunulan bilginin doğruluğunun ve bütünlüğünün kontrol edilmesi, belgelerin gerçekliğinin ve geçerliliğinin tahkik edilmesi, diğer kayıtların incelenmesi, ulaşım araçlarının teftiş edilmesi gibi faaliyetleri kapsamaktadır.

Tesadüfi kontroller yapılmakla birlikte, risk esaslı denetim sistemin özünü oluşturmaktadır. Elektronik veri işleme teknikleri temel alınarak meydana getirilen risk analizinin sonucuna göre, ithalat denetimlerine ve denetimin mahiyetine karar verilmektedir.

Gümrük Vergileri

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibariyle) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L .2009.143.01.0001.01.ENG>)

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)¹ ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaşırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azaltımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için "Fit for 55 (55'e Uyum)" mevzuat değişikliği paketi² Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi **Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir**³(SKDM/CBAM). 1 Ekim 2023 itibarıyla yürürlüğe girmesi beklenen SKDM kapsamında, ilk aşamada, demir-çelik, çimento, alüminyum, gübre, elektrik ve hidrojen ürünleri için sera gazı emisyonlarının raporlanması yapılacak, 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren ise AB'de yetkilendirilmiş ithalatçılar tarafından ithal edilen, düzenleme kapsamındaki ürünler için raporlanan emisyonlar temelinde karbon ücreti ödenmeye başlanacaktır. İş insanlarımızca uygulama esaslarını belirleyecek ikincil düzenlemelerin takibi önemlidir.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan dögüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde [Yeni Sanayi Stratejisi](#)⁴, 11 Mart 2020 tarihinde ise [Dögüsel Ekonomi Eylem Planı](#)⁵ açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair dögüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, **elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler** öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

Gümrük Birliği kapsamında ülkemizde uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan [Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi](#)⁶ ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede açıklanan [Yeni Eko-Tasarım Tüzüğü Taslağı](#)⁷ ile ürünlerin AB piyasasına arzı için karşılaması gereken standartların sürdürülebilirlik ekseninde şekillendirilmesi, ürüne ilişkin söz

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

³ SKDM Taslak Metni (Resmi onay süreci devam etmektedir):

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/commissions/envi/inag/2023/02-08/ENVI_AG\(2023\)742452_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/commissions/envi/inag/2023/02-08/ENVI_AG(2023)742452_EN.pdf)

⁴ [A new Industrial Strategy for a green and digital Europe \(europa.eu\)](#)

⁵ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

⁶ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12567-Sustainable-products-initiative_en

⁷ https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products_en

konusu bilgilerin tüketici, piyasa gözetimi otoriteleri, geri dönüşüm sektöründe kolayca ulaşılabilir olmasını sağlamak üzere ürüne eşlik edecek “**dijital ürün pasaportları**” geliştirilmesi, zorunlu yeşil kamu alımları kriterleri getirilmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede, AB'nin Döngüsel Ekonomi Eylem Planı kapsamında öncelikli ürün gruplarından başlamak üzere tüm ürünlere yönelik mevzuat tasarıları hazırlaması öngörülmekte olup, ilk aşamada [batarya](#), [tekstil](#), [yapı malzemeleri](#), [ambalaj ve ambalaj atıklarına](#) ilişkin mevzuat tasarıları/stratejiler yayımlanmıştır.

AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü Taslağı](#)⁸ ile ise AB bir taraftan üçüncü ülkelere kontrolsüz atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

AB tarafından önümüzdeki dönemde açıklanacak mevzuat tasarıları ile açıklanan tasarıların son durumlarına ilişkin bilginin [Döngüsel Ekonomi Eylem Planı](#)⁹ sayfasından takibi mümkündür.

İç Vergiler ve Oranları

Litvanya'da mukim sayılan şirketler ve şahıslar dünya genelinde elde ettikleri bütün kazançlarından dolayı gelir vergisine tabidirler. Avrupa Ekonomik Bölgesindeki ve Litvanya'nın çifte verginin önlenmesi anlaşması imzaladığı ülkelerdeki faaliyetlerden elde edilen gelirler ise bundan istisnadır. Burada elde edilen kazançlar bulunan ülkede vergilendirildiğinden, anlaşma gereğince, ayrıca Litvanya'da vergilendirilmemektedir.

Litvanya'da kurulan şirketlerin tamamı mukim kabul edilmektedir. Vergi uygulamaları açısından aşağıdaki şartlardan herhangi birini taşıyan kişi Litvanya'da mukim kabul edilmektedir.

- 1- Kişinin mutlak oturma yerinin Litvanya'da bulunması,
- 2- Kişinin hayati menfaatlerinin merkezinin Litvanya'da bulunması,
- 3- Kişinin daimi olarak ya da aralıklarla bir takvim yılı içerisinde 183 günden fazla Litvanya'da bulunması,
- 4- Kişinin birbirini takip eden iki takvim yılı içerisinde 280 günden fazla Litvanya'da bulunması (bu yıllardan birinde 90 günden fazla Litvanya'da kalması halinde),
- 5- Kişinin üç yıl Litvanya'da mukim kabul edilmesinden sonraki yıl ülkeden ayrılması durumunda, şayet dördüncü yıl Litvanya'da 183 günden az kalmış ise bu kişi ülkeden ayrıldığı son güne kadar Litvanya'da mukim kabul edilmektedir.

Litvanya'da mukim kabul edilmeyenler ise sadece belirli gelir kaynaklarından elde edilmiş sınırlı sayıda vergiye tabidirler.

Vergi İdaresi:

Litvanya'da ulusal vergi mevzuatının uygulanmasından Maliye Bakanlığı bünyesinde bulunan Litvanya Vergi İdaresi (State Tax Inspectorate) sorumludur. Ülke geneline yayılmış 5 ofisi ile

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_5916

⁹ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

hizmet veren Litvanya Vergi İdaresi, alt düzenlemelerin hazırlanması, vergilerin toplanması ve şirketlerin denetlenmesi ile ilgili faaliyetleri yürütmektedir.

Litvanya Vergi İdaresi, risk esaslı olarak yaptığı değerlendirmelere göre belirlediği şirketler nezdinde birkaç farklı formda denetim gerçekleştirmektedir. Genel risk analizi, anket, spesifik konuların gözden geçirilmesi ve vergi incelemesi şeklinde gerçekleştirilen denetimlerde, cari dönem ile son 5 yıl inceleme altına alınabilmektedir. Vergi yolsuzluğu yapıldığı ya da vergi kaçırıldığı yönünde kanaat oluşması halinde ise son 10 yılın hesapları denetlenebilmektedir.

Litvanya Vergi İdaresi, 2016 yılının başında bünyesinde kurduğu Vergi Bilgilendirme Merkezi aracılığıyla vergi uygulamaları ile ilgili her türlü soruya doğrudan cevap verebilmektedir. Ayrıca, yakın zamanda devreye alınan akıllı vergi idaresi sistemi (i.MAS) sayesinde vergi işlemlerinin daha hızlı biçimde yerine getirilebilmesi ve vergi denetimlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Bilgi teknolojisi altyapısı ile çalışacak sistemin yönetim giderlerini azaltması ve verimliliği yükseltmesi beklenmektedir.

Beyanname:

Vergi beyannameleri elektronik ortamda sunulmaktadır. KDV mükellefi şirketlerin beyannamelerini her ayın 25'ine kadar iletmesi gerekmektedir. Bireysel gelir vergisi beyannameleri ise takip eden yılın 1 Mayıs tarihine kadar sunulabilmektedir. Ayrıca, işlemlerin kolaylaştırılması amacıyla başlatılan çalışmalar kapsamında emlak vergisi, çevre kirliliği vergisi gibi bazı vergiler için ayın 15'i ortak bir tarih olarak belirlenmiştir.

Muhasebe Kayıtları:

Litvanya'da uygulanacak muhasebe kuralları ve takip edilecek finansal prensipler temel olarak I-2654 sayılı "Muhasebe Prensipleri Kanunun"da (Law on Accounting Principles) düzenlenmiştir. Diğer tamamlayıcı kanunların yanında, hazırlanan ikincil ve üçüncül düzenlemelerle Litvanya muhasebe sisteminin Avrupa Birliği normlarına tam uyumu sağlanmıştır.

Buna göre, Litvanya'daki bütün şirketler muhasebe kaydı tutmakla yükümlüdür. Basitleştirilmiş muhasebe sistemi tutmasına izin verilen küçük işletmeler hariç, bütün şirketlerin çift kayıt (giriş) sistemi temelli olarak muhasebe sistemlerini oluşturmaları gerekmektedir. Raporların Litvanca hazırlanması zorunludur. Yabancı ortaklı şirketlerin, gerekmesi halinde, Litvanca ile birlikte diğer bir yabancı dilde rapor oluşturması mümkündür.

Basitleştirilmiş muhasebe sistemi tutmasına izin verilen işletmeler dışındaki şirketlerin, tipik olarak en az yılda bir kez vergi idaresi ve ilgili diğer kurumlara aşağıda belirtilen finansal dokümanları sunması gerekmektedir.

- Bilanço,
- Kar zarar durumuna ilişkin rapor,
- Şirketteki finansal değişiklikleri gösteren rapor,
- Finansal raporlara ilişkin notlar.

Genel, limited ve küçük ortaklık şeklinde kurulan şirketler ile şahıs şirketlerinin basitleştirilmiş muhasebe sistemi tutmasına izin verilmektedir. Basitleştirilmiş muhasebe sisteminin temel uygulama prensiplerine aşağıda yer verilmektedir.

- Tek kayıt (giriş) sistemi ile kayıt tutulması mümkündür.
- Gelirin muhasebeleştirilmesi tahakkuk esasına dayalı olarak gerçekleştirilmektedir.
- Kar beyanı sunulması zorunludur.

Litvanya'daki şirketlerin büyük bölümünü oluşturan limited şirket, isteğe bağlı olarak, Litvanya Muhasebe Standartlarını (Lithuanian Business Accounting Standards) ya da Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını (International Financial Reporting Standards –IFRS) uygulamayı tercih edebilmektedir. Diğer taraftan, menkul kıymetleri piyasada işlem gören şirketler, muhasebe kayıtlarını ve finansal raporlarını Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (IFRS) göre tutmakla yükümlüdür.

Şirketin finans döneminin takvim yılıyla aynı olması halinde, finansal raporların takip eden yılın 1 Mayıs tarihine kadar şirket genel kurulu tarafından onaylanması gerekmektedir.

Verginin Hesaplanması:

Kurumlar Vergisi: %0-%15

Litvanya, Avrupa Birliği üyesi ülkeler içerisinde en düşük standart kurumlar vergisi oranlarından birisine sahiptir. %15 olan standart kurumlar vergisinin matrahı faaliyet gelirlerinin yanında faiz, kar payı, telif hakkı ücreti, kira, gayrimenkul satışı gibi gelir kalemlerinden oluşmaktadır.

Ayrıca, 10 çalışanı geçmeyen ve yıllık 300.000 avro geliri aşmayan küçük işletmeler, şirket ortakları için belirlenmiş şartları karşılamaları halinde, %5 olan indirimli kurumlar vergisi oranına tabidir. Belirli şartları taşıyan tarım işletmeleri için de %5 indirimli kurumlar vergisi oranı geçerlidir.

Sosyal desteğe ihtiyaç duyan kişileri istihdam eden şirketlere %0 kurumlar vergisi uygulanmaktadır. Serbest Ekonomi Bölgelerinde belirli ölçekte kurulan şirketlere ilk altı yıl %0, takip eden 10 yıl %7,5 kurumlar vergisi uygulanmaktadır.

Sermaye artışı gelirleri, bazı istisnalarla birlikte, standart kurumlar vergisi oranına tabidir. Faaliyet zararları, belirli şartlar altında, süresiz olarak ileriki dönemlere aktarılabilir.

Bireysel Gelir Vergisi: %15

Bireysel gelir vergisi matrahını, faiz (Litvanya devleti tahvillerinden elde edilenler hariç), kar payı, telif hakkı ücreti, çalışma ücretleri, spor/sanat faaliyetlerinden elde edilen gelirler, kira ya da gayrimenkul satış gelirleri oluşturmaktadır.

Vergilendirilemeyen gelirler uzunca bir liste ile belirlenmiştir. Bunların arasında, aile üyelerinden (eş, çocuk, kardeş gibi) gelen hediyeler, hisse devirlerinden kaynaklanan 500 avroyu aşmayan gelirler ve 500 avroyu geçmeyen faiz gelirleri bulunmaktadır.

Yıl içerisinde elde edilen vergi gelirlerinin %25'ini geçmemek üzere, Avrupa Ekonomik Alanında kurulmuş şirketlere yapılan hayat sigortası prim ödemeleri, emeklilik katkı payı ödemeleri ve meslek içi eğitim harcamalarının vergi matrahından indirilmesi mümkündür.

Bireysel gelir vergisi beyannameleri 1 Mayıs tarihine kadar sunulabilmektedir. Çalışanların kaynaktan kesilen istihdam ücretlerinin, işveren tarafından her ayın 15'ine kadar doğrudan ilgili kamu idaresine ödenmesi gerekmektedir.

Katma Değer Vergisi (KDV): %21

Litvanya vergi sistemine 1994 yılında entegre edilen KDV uygulaması, ülkenin 2004 yılında Avrupa Birliği'ne tam üye olmasından sonra Birlik mevzuatı ile uyumlu hale getirilmiştir. Bu çerçevede, Litvanya'da yürürlükte olan KDV sistemi, diğer Avrupa Birliği ülkelerindekinden bir farklılık arz etmemektedir.

Standart KDV oranı 2009 yılından beri %21 olarak uygulanmaktadır. Bazı ürünler (kitap, gazete, diğer basılı materyaller; toplu taşıma hizmetleri; konutların ısıtılması, otel konaklamaları) için %9, diğer bir grup ürün (eczacılık ürünleri, teknik yardım cihazları ve bunların tamirleri) için %5 indirimli KDV oranları geçerlidir.

Litvanya'dan ihraç edilen mal ve hizmetler KDV'den muaftır. Genel kural olarak, gayrimenkul satışları KDV'den istisnadır. Ancak, yeni binaların satışında %21 KDV uygulanmaktadır.

Stopaj Vergisi:

Kar payı ödemeleri %15 stopaja tabidir. Bununla birlikte, minimum 12 aydır aralıksız olarak şirketin en az %10 oy hissesini elinde bulunduran yerli ya da yabancı şirketlere yapılan kar payı ödemeleri stopajdan muaftır. Ayrıca, Litvan şirketlerin Avrupa Ekonomik Alanında kayıtlı olan yabancı şirketlerden elde ettiği kar payı gelirleri stopaja tabi değildir.

Yabancı şirketin Litvanya'da elde ettiği faiz gelirlerine %10 stopaj uygulanmaktadır. Öte yandan, Litvan şirketlerin, Avrupa Ekonomik Alanında ya da Litvanya'nın çifte verginin önlenmesi anlaşması imzaladığı ülkelerde kayıtlı olan şirketlere yaptığı faiz ödemeleri stopajdan muaftır.

Yabancı şirketin Litvanya'da kazandığı telif hakkı ücreti gelirleri %10 stopaja tabidir. Diğer taraftan, Avrupa Birliği'nde mukim şirketlere ve ilgili mevzuatta tanımlanmış diğer bazı kişilere/şirketlere yapılan bu tür ödemeler stopaja tabi değildir.

Yabancı şirketin, gayrimenkul satışından ve spor/sanat faaliyetlerinden elde ettiği gelirler ile yönetim organlarına yaptığı ödemeler %15 stopaja tabidir.

Stopaj beyannamelerinin, stopaj kesintisinin yapıldığı ayı takip eden ayın 15'ine kadar sunulması gerekmektedir. Kar payı stopajları ise takip eden ayın 10'una kadar ödenmelidir.

Amortisman:

Şirketlerin ilgili mevzuat tarafından belirlenmiş oranları aşmadan maddi ve maddi olmayan sabit varlıklarına amortisman uygulaması mümkündür.

Önemli varlıklar için belirlenmiş amortisman oranlarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Varlık	Amortisman Süresi (yıl)	Yıllık Amortisman Oranı (%)
Yeni ofis binaları	8	12,5
Konutlar	20	5
Fabrikalar ve makineler	5	20
Kamyonlar (5 yaşını geçmeyen)	4	25
Bilgisayar ve iletişim ekipmanları	3	33,33
Yazılım	3	33,33
Mobilya	6	16,67
Ticari markalar ve patentler	3	33,33
Diğer maddi olmayan varlıklar	4	25
Motorlu araçlar (5 yaşını geçmeyen)	6	16,67
Motorlu araçlar (5 yaşını geçen)	10	10

Diğer Hükümler:

Litvanya, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin yanında, aralarında ABD, Rusya ve Çin'in bulunduğu 50'den fazla ülke ile çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması imzalamıştır. Ülkemiz ile Litvanya arasında 24 Kasım 1998 tarihinde imzalanan "Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması" ile iş insanlarımızı/şirketlerimize önemli vergisel avantajlar sağlamıştır.

Vergiden Muafiyet:

Yatırımcıları teşvik etmek, bazı sektörleri cazip hale getirmek ya da küçük ve orta ölçekteki işletmelerin ekonomik gelişimine yardımcı olmak amacıyla Litvanya mali düzeninde birtakım vergi muafiyetleri ya da vergi teşviklerine yer verilmiştir.

Şirketleri ilgilendiren önemli vergi muafiyetlerine/vergi teşviklerine aşağıda yer verilmektedir:

- Serbest Ekonomi Bölgelerinde en az 1 milyon sermaye ile kurulan üretim şirketleri ile en az 100.000 avro sermaye ile kurulan hizmet şirketleri (minimum 20 tam zamanlı çalışanı bulunması halinde) 6 yıl boyunca kurumlar vergisinden muaftır. Bu şirketlere, takip eden 10 yılda %50 indirimli kurumlar vergisi oranı (%15 yerine %7,5) uygulanmaktadır. Serbest Ekonomi Bölgelerinde kar payı ödemeleri de vergiden muaftır. Ayrıca, taşınmaz vergisi uygulanmamaktadır.
- Avrupa Ekonomik Alanında ya da Litvanya'nın çifte verginin önlenmesi anlaşması imzaladığı ülkelerde kayıtlı olan şirketlere ödenen faiz gelirleri stopajdan muaftır.
- Minimum 12 aydır aralıksız olarak şirketin en az %10 oy hissesini elinde bulunduran yerli ya da yabancı gerçek/tüzel kişilere yapılan kar payı ödemeleri stopajdan muaftır.
- Dağıtılan karın vergiye tabi tutulduğu Avrupa Ekonomik Alanındaki ülkelere elde edilen kar payı ödemeleri kurumlar vergisinden muaftır.
- Avrupa Birliği'nin Faiz ve Telif Hakkı Ücreti Direktifi şartlarını taşıyan gerçek ya da tüzel kişilere yapılan telif hakkı ücreti ödemeleri stopajdan muaftır.

- Belirli şartları taşıyan araştırma-geliştirme harcamalarının 3 kat olarak vergi matrahından indirilmesi mümkündür.
- 2009-2018 yılları arasında yeni mal veya hizmet üreten ya da mevcut iş süreçlerinde önemli gelişme sağlayan belirli sabit varlık yatırımlarının %50 oranında vergiden indirilmesi mümkündür. Bu indirim, vergi matrahının %50'sini geçemez. Ancak, kalan tutarın gelecek 4 yıla aktarılmasına izin verilmektedir.
- Belirli şartların karşılanması halinde, 2014-2018 yılları arasında film yapımı için tahsis edilen tutarların vergi matrahından indirilmesi mümkündür.

Diğer Vergiler:

Emlak Vergisi:

Gayrimenkulün değeri üzerinden hesaplanmaktadır. Yerel idarelere bağlı olarak, vergi oranı %0,3 ile %3 arasında değişmektedir.

Çevre Kirliliği Vergisi:

Ticari amaçla sebep olunan çevre kirliliği vergilendirilmektedir. Verginin oranı, yapılan işe ve işin çevre kirliliğine sebep olma durumuna göre değişmektedir.

Arazi Vergisi:

Arazinin ortalama piyasa değeri üzerinden hesaplanmaktadır. Vergi oranı, faaliyette bulunulan bölgenin yerel idaresine göre, %0,01 ile %4 arasında değişmektedir.

Özel Tüketim Vergisi:

Litvanya'ya ithal edilen ya da ülke sınırları içerisinde üretilen belirli ürünler üzerinden özel tüketim vergisi alınmaktadır. Bu ürünler: alkollü içecekler; sigaralar, purolar, diğer tütün ürünleri; yakıtlar; kömür, linyit ve elektriktir.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. adlar ile meydana getirdiği (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünler yönünden üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürünlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürünlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtılmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (abteknik@ticaret.gov.tr) adresinden irtibata geçilebilir.

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatlarla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi ürünüde CE işareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 543/2011/EU sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Standartlar

Standartlara ilişkin genel hususlar, ilgili kurumlar ile ilke ve prensipler X-1206 sayılı Standardizasyon Kanununda (Law on Standardisation) ele alınmıştır. Anılan yasa, konuya ilişkin temel hukuki düzenleme olarak görev yapmaktadır.

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.294745> (Litvanca)

Litvanya Standartlar Kurulu - www.lsd.lt (Lithuanian Standards Board / Lietuvos Standartizacijos Departamentas – LST), ulusal standartların belirlenmesi ve standartlarla ilgili diğer konularda

faaliyet gösteren tek yasal kuruluştur. 1990 yılında oluşturulan Kurul, bütün sektörlerden sorumlu olarak faaliyet göstermektedir. Aynı zamanda, yetkilendirilmiş milli standardizasyon kurumu olan Kurulun görev sahasına, ulusal standartların belirlenmesi ve geliştirilmesinin yanında, gerekli komitelerin kurulması, koordinasyonun sağlanması, ilgili prosedürlerin oluşturulması ve duyurulması girmektedir.

Teknik Düzenlemeler

Teknik düzenlemelere ilişkin genel yetkili veya genel koordinasyondan sorumlu bir kurum bulunmamaktadır. Bunun yerine, genel olarak, muhtelif hukuki metinlerde (yasa, yönetmelik, tebliğ, vb) yer verilen teknik düzenlemelere ilişkin yetkili kurumlar, ilgili olduğu mevzuatta belirtilmektedir. Bu itibarla, teknik düzenlemeler konusunda yetkili kurumlar dağınık bir yapı sergilemektedir.

Öte yandan, ürün güvenliği ve piyasa gözetimi/denetimi ile teknik düzenlemeler arasında yakın ilişki vardır. Bu nedenle, bunlarla ilgili ürünler ve sektörler ile yetkili kurumlar paralellik arz edebilmektedir.

Sonuç itibarıyla, muhtelif ürünler ve sektörler için belirlenen teknik düzenlemeler ile ilgili çeşitli kurumlar yetkilidir.

Bunların arasında;

- 1- İnşaat Ürünleri Sertifikasyon Merkezi - www.spsc.lt (*Certification Centre of Building Products / Statybos produkcijos sertifikavimo centras*)
- 2- Devlet Sağlık Akreditasyon Ajansı - www.vaspvt.gov.lt (*State Healthcare Accreditation Agency under the Ministry of Health / Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos – VASPVT*)
- 3- İletişim Düzenleme İdaresi - www.rrt.lt (*Communications Regulatory Authority of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba – RRT*)
- 4- Litvanya Metroloji Müfettişliği - <http://metrinsp.lrv.lt> (*Lithuanian Metrology Inspectorate / Lietuvos metrologijos inspekcija – LMI*)

yer almaktadır.

Son olarak, Dünya Ticaret Örgütü'nün çok taraflı Ticarete Teknik Engeller Anlaşmasına (Agreement on Technical Barriers to Trade-TBT) göre, her üyenin bir TBT Sorgulama Noktasına (TBT Enquiry Point) sahip olması gerekmektedir. Söz konusu birim sayesinde, diğer üyelerden ve ilgililerden gelen taleplerin/sorguların tek merkezden cevaplanması sağlanmaktadır. Avrupa Birliği için anılan görev Avrupa Komisyonunun İç Piyasa, Sanayi, Girişimcilik ve KOBİ Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir.

http://ec.europa.eu/info/departments/internal-market-industry-entrepreneurship-and-smes_en#contact

a) Akreditasyon

Litvanya Ulusal Akreditasyon Bürosu- [Nacionalinis akreditacijos biuras \(lrv.lt\)](http://www.nacionalinis-akreditacijos-biuras.lt)(*Lithuanian National Accreditation Bureau / Nacionalinis akreditacijos biuras prie Ūkio ministerijos-LA*)

Test, belgelendirme ile akreditasyonla ilgili konularda ana aktör olarak görev yapmaktadır. Büro, test laboratuvarlarının akredite edilmesi ve belgelendirme yapacak birimlerin belirlenmesinin yanında bahsedilen kurumların değerlendirilmesinden de sorumludur. 1998 yılında kurulan Büro, halihazırda, bağımsız bir birim olarak Ekonomi Bakanlığı çatısı altında faaliyetlerini sürdürmektedir.

b) Ürün Güvenliği/Güvenilirliği

Litvanya Ekonomi Bakanlığında temin edilen bilgiler esas alınarak hazırlanan, ürün güvenliği konusunda yetkili kurumlara aşağıda yer verilmektedir.¹⁰

1- Devlet Tüketici Haklarını Koruma İdaresi - www.vvtat.lt (*State Consumer Rights Protection Authority / Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba – VVTAT*); hem diğer kurumların görev sahasına girmeyen, gıda dışı ürünlerde denetim faaliyetlerini icra etmekte hem de ürün güvenliği ve piyasa gözetiminde genel koordinasyonu sağlamaktadır.

2- Litvanya Metroloji Müfettişliği - <http://metrinsp.lrv.lt> (*Lithuanian Metrology Inspectorate / Lietuvos metrologijos inspekcija – LMI*)

3- Litvanya Silah Fonu - www.lqf.lt (*Weaponry Fund of Lithuania under the Ministry of Interior / Lietuvos Respublikos ginklų fondas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos*)

4- İnşaat Ürünleri Sertifikasyon Merkezi - www.spsc.lt (*Certification Centre of Building Products / Statybos produkcijos sertifikavimo centras*)

5- Devlet Belgelerinin Teknolojik Güvenliği Hizmetleri Kurumu - www.vdtat.gov.lt (*Service of Technological Security of State Documents under the Ministry of Finance / Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba prie Finansų ministerijos*)

6- Litvanya Tahlil Ofisi - www.lpr.lt (Kıymetli taşlar ve mücevherler için) (*Lithuanian Assay Office / Lietuvos Prabavimo Rūmai*)

7- Sağlık Hizmetleri Akreditasyon Ajansı - www.vaspvt.gov.lt (*State Health Care Accreditation Agency / Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos*)

8- Devlet Veri Koruma Müfettişliği - www.vdtat.gov.lt (*State Data Protection Inspectorate / Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija*)

9- Devlet Hayvan Yetiştirme Denetim Hizmetleri Kurumu - <http://veislininkyste.lrv.lt> (*State Animal Breeding Supervision Service under the Ministry of Agriculture / Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos*)

¹⁰ Litvanya Ekonomi Bakanlığının ürün güvenliği yapan kurumlar listesi, Erişim için: <http://ukmin.lrv.lt/en/sector-activities/business-environment/reform-of-business-supervisory-institutions/list-of-institutions-performing-supervisory-functions>

10- Oyun Kontrol İdaresi - www.lpt.lt (*Gaming Control Authority under the Ministry of Finance of the Republic of Lithuania / Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos*)

11- Devlet Gıda ve Hayvancılıkla İlgili Hizmetler Kurumu - <http://vmvt.lt> (*State Food and Veterinary Service / Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba – VMVT*)

12- Devlet Bitki Hizmetleri Kurumu - www.vatzum.lt (*State Plant Service under the Ministry of Agriculture / Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos – VAT*)

13- Devlet Turizm Departmanı - www.tourism.lt (*Lithuanian State Department of Tourism under the Ministry of Economy / Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos*)

14- Su Ürünleri Hizmetleri Kurumu - <http://zuv.lt> (*Fisheries Service under the Ministry of Agriculture / Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos*)

Uygunluk Değerlendirme

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanması zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (<https://www.cenelec.eu/Pages/default.aspx>) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

- Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.
- Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
- Direktif 2000/29/EC (OJ L-169 10/07/2000); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiketleri (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiketleri ile ilgili bilgi (<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>) linkinden edinilebilir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://teknikenqel.gov.tr/>)

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB patentinden ve kayıtlı Avrupa Birliği tasarımlarından sorumlu AB kuruluşudur. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Dağıtım Kanalları

Litvanya’da bir yabancı firmanın yerli bir dağıtımçı, acente veya distribütör ile ilişkiyi düzenleyen herhangi bir yasal uygulama bulunmamaktadır. Uygulamalar tamamıyla karşılıklı yapılan sözleşmeye göre yürütülmektedir. Litvanya, AB’ne katıldıktan sonra, bu konuda da tamamıyla AB uygulamaları geçerlidir. Pazardaki en yaygın uygulama sadece Litvanya için değil de tüm Baltık bölgesini (Letonya, Estonya, Litvanya) kapsayacak şekilde bir acente veya distribütör ile çalışmaktır. Pazarda franchising uygulamalarının popülaritesi giderek artmaktadır. Dağıtım kanalları dahilinde toptancı, franchising ve acenta gibi yollarla pazara girişi hedefleyen firmalar, yaptıkları anlaşmaların AB Mevzuatı ve üye ülke ulusal mevzuatı ile uyumlu olduğunu kanıtlamak zorundadır. Buna göre Avrupa konseyi 86/653/EEC sayılı direktifi doğrultusunda serbest çalışan acentelerin temsilcilik şartları ile ilgili hükümlere uyma zorunluluğu bulunmaktadır.

Reklam ve Promosyon

Doğru acenteyi bulmak ve onu en uygun şekilde desteklemek pazarda başarı elde edebilmek için en önemli faktördür. Firmalar, satışlarını etkin tanıtım ve reklam kampanyaları ile artırabilirler. En uygun kampanya stratejilerinin tespitinde, şüphesiz acenteler önemli rol oynamaktadırlar. Ticaret özellikle uluslararası fuarlara katılım, sadece Litvanya pazarı için değil, aynı zamanda Baltık ülkelerine yönelik göreceli olarak daha az maliyetli bir tanıtım yöntemidir. Litvanya’nın çok küçük bir pazar olmasına bağlı olarak, her sektörde karar alıcıların sınırlı sayıda olması nedeniyle, bu kişileri hedefleyen seminerler, basın duyuruları ve medya kampanyaları etkin bir diğer yöntemdir.

Kamu İhaleleri

Kamu ihalesi ilanlarının büyük çoğunluğu Kamu İhale Portalında ([CVPP eviesiejipirkimai.lt](http://CVPP.eviesiejipirkimai.lt)) ve AB Resmi Gazetesi Eki sayfasında ([TED home - TED Tenders Electronic Daily \(europa.eu\)](http://TED.home-TED.Tenders.Electronic.Daily.europa.eu)) yayınlanmaktadır. Kamu alımlarına ilişkin ilanlar ülkedeki ilgili Bakanlıklar tarafından da yayınlanmaktadır.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Dünya Bankası verilerine göre 2021 yılı itibarı ile ülke GSYİH'sının %3,31'i tarım, %25,3'ü sanayi, %60,74'ü hizmet sektörlerinden oluşmaktadır.

Tarım ve Hayvancılık

Litvanya'da üretilen başlıca tarım ve hayvancılık ürünleri; buğday, süt, şeker pancarı, kolza, arpa, tritikale, patates, yulaf, bezelye, fasulyedir.

Eurostat verilerine göre 2020 yılı itibarı ile ülkede üretilen bitkisel tarım ürünlerinin değeri 1,723 milyon avrodur. Litvanya, 27 AB ülkesinin toplam bitkisel tarım üretiminde %0,9 paya sahiptir. Bitkisel tarımın toplam üretimdeki payı %70,2 iken, hayvansal üretimin payı %29,8'dir. Litvanya'nın 27 AB ülkesinin toplam hayvansal üretimindeki payı ise %0,5'tir. 2020 yılında ülkede üretilen hayvanların değeri 326 milyon avro, hayvansal ürünlerin değeri ise 405 milyon avrodur. Hayvancılığın toplam üretimdeki payı %13,3, hayvansal ürünlerin payı ise %16,5'tir. 2020 yılında ülkenin süt üretimi 318 milyon avroya ulaşmıştır.

Sanayi

Petrol arıtma, gıda işleme, enerji, kimyallar, mobilya, tekstil ve hazır giyim sanayileri ülkedeki başlıca sanayi sektörleridir.

Mobilya Sektörü

Litvanya mobilya sektörü, ahşap işleme, yüksek kaliteli ürünler üretme konusunda uzun süredir devam eden geleneklere sahiptir. Modern üretim tesisleri kullanılmaktadır ve işgücü çok yeteneklidir. Litvanyalı şirketler geniş bir mobilya yelpazesi üretmekte ve üretimin büyük bir kısmı ihraç edilmektedir. Litvanya, dünyanın en büyük beşinci IKEA tedarikçisidir. Ayrıca Swedbank, Barclays, Danske gibi firmaların Litvanya ofisleri ile Avrupa'daki bazı ünlü markaların mağazaları, Litvanya mobilyaları ile donatılmakta ve yerel üreticiler tarafından kurulmaktadır.

2021 yılında mobilya endüstrisi GSYİH'nın yaklaşık %2,5'ini oluşturmuştur. 2021'in başında faaliyette olan işletmeler yaklaşık 29 bin çalışanı veya toplam istihdamın %3,1'ini istihdam etmiştir. 2021 yılının başında sektörde 993 işletme faaliyet gösteriyordu, bunların %97'si 1.249 kişinin istihdam edildiği küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) idi.

2021 yılında yerli mobilya ihracatı, yaklaşık %0,8 büyüyerek, 1,8 milyar avroya ulaşmıştır. 2021'de mobilya, ihraç edilen ürünlerin yaklaşık %97,3'ünü temsil ederken, yataklar %2,7'sini oluşturdu. 2021 yılında yerli üretim mal ihracatı ağırlıklı olarak diğer ahşap mobilyalar (%30,6), diğer mobilya aksamaları (%21,4), ahşap çerçeveli döşemeli koltuklar (%18,6) ve yatak odası mobilyaları (%11,1) olarak gerçekleşti.

Litvanya mobilya sektörünün 2021 yılında en önemli ihraç pazarları İsveç (%18), Almanya (%12), Norveç (%8,9), Birleşik Krallık (%8,9) ve Danimarka (%8,1) olmuştur. Avrupa Birliği ülkeleri mobilya ihracatının %76'sını oluşturmaktadır. 2020'de Litvanya'nın mobilya

ihracatında en önemli artışı Danimarka (%11/15 milyon avro artış), Almanya (%7,1/ 14 milyon avro artış) ve Norveç (%9,5/14 milyon avro artış) kaydetmiştir. En büyük düşüş ise Birleşik Krallık'a ihracatta gerçekleşmiştir. (%14 veya 25 milyon avro ile).

Bilişim Sektörü

Litvanya, yazılım mühendisliği, oyun yazılımı, siber güvenlik, yapay zeka odaklı çözümler, fintech, AML (kara para aklama) alanlarında ülkenin sunduğu imkanlardan yararlanmak isteyen küresel teknoloji şirketleri için bölgesel bir mükemmellik merkezi haline gelmiştir. Litvanya, bölgedeki en hızlı büyüyen start-up ekosistemlerinden birine sahiptir. Start-up'ların sayısı son on yılda iki katından fazla artarak 1000'e ulaşmış olup, şu anda ülkede faaliyet gösteren 200'den fazla Fintech şirketi bulunmaktadır. Litvanya lisanslı şirket sayısı bakımından Avrupa'daki en büyük 2. Fintech merkezi haline gelmiştir. Uber, Oracle, Microsoft, Space X, Revolut, Western Union gibi tanınmış markalar Litvanya'da birimlerini açarak bölgeye verdikleri önemi göstermişlerdir.

Litvanya, bilgi ve iletişim teknolojileri için hızla büyüyen bir merkezdir. IT endüstrisi, iyi gelişmiş altyapısı, genç yetenek havuzu ve gelecek vaat eden teknoloji şirketleriyle tanınmaktadır. Hem yerel hem de yurtdışına açılan işletmeler için olağanüstü potansiyele sahip Baltık Devletleri'ndeki en büyük IT endüstrisine sahiptir. Vinted ve Nord Security isimli firmalar Litvanya'nın sahip olduğu unicorn (en az bir milyar dolar piyasa değerine sahip) firmalardır.

2017 yılında yürürlüğe giren Startup Visa programı sayesinde aşağıdaki sektörlerde faaliyet gösteren girişimcilere ilk başta bir yıllık daha sonra ise üç ile beş yıl arasında değişen sürede oturma izni vermektedir:

- Biyoteknoloji
- Nanoteknoloji
- Bilgi Teknolojileri
- Mekatronik
- Elektronik
- Lazer Teknolojileri

2021 yılında bilgi ve iletişim sektörü GSYİH'nın yaklaşık %5,3'ünü oluşturmuştur. 2022 yılının başında bu sektörde çalışan sayısı 27 bin kişiye ulaşarak toplam istihdamın %2,8'sini sağlamıştır.

Litvanya IT sektörünün güçlü yönleri :

- Yüksek vasıflı ve eğitilmiş BT uzmanları
- Dış kaynak hizmetlerinde son derece deneyimli Litvanya şirketleri
- Kamu sektörü dijitalleşmesinde elde edilen deneyim
- Gelişmiş BT altyapısı
- Büyüyen start-up topluluğu
- Anahtar üretim ve hizmetler
- Mobil ve kablosuz çözümler
- Danışmanlık ve çağrı merkezleri
- Yazılım geliştirme çözümleri

- Altyapı çözümleri
- İş yönetimi ürünleri
- İş yönetim sistemleri ön plana çıkmaktadır.

2021'de IT sektörünün en çok ihracat yaptığı ülkeler şu şekilde sıralanmaktadır:

- ABD, %23,1
- İrlanda, %12,5
- Birleşik Krallık, %10,5
- Almanya, %6,1
- Danimarka, %5,9
- İsveç, %5,9
- Kıbrıs, %4,4

Litvanya'da bilişim sektörü üzerine firmalarımızın katılımında fayda görülen fuar/etkinlikler şu şekildedir;

- Fintech Inn - <https://www.fintechinn.lt/>
- Startup Fair - <https://www.startupfair.lt/>
- Login - <https://konferencija.login.lt/>

Lityanya'da faaliyet göstermek ya da yerleşik firmalar ile işbirliği yapmak isteyen firmalarımızın aşağıdaki kurum ve kuruluşlar ile temasta olmasında fayda vardır;

- Sunrise Valley – www.sunrisevalley.lt
- Vilnius Tech Park - www.vilniustechpark.com
- Invest Lithuania- <https://investlithuania.com>
- Enterprise Lithuania- <https://www.enterpriselithuania.com/en/>
- The Ministry of Economy and Innovation of the Republic of Lithuania - <https://eimin.lrv.lt/en/>
- Lithuanian Game Developers Association - <https://www.lzka.lt/>
- INFOBALT – DigiTech Sector Association - <https://infobalt.lt/en/>
- MITA– the Agency for Science, Innovation and Technology- <https://mita.lrv.lt/en/>
- Teltonika High-Tech Hill- <https://teltonika-high-tech-hill.com/>
- Vilnius City Innovation Industrial Park- <https://vciiip.com/>
- <https://northtownvilnius.lt/en/welcome/> - <https://northtownvilnius.lt/en/>

Elektronik

Elektronik

Litvanya, Baltık bölgesinde önemli bir elektronik üretim merkezi olarak hızla yükselmektedir. Ülke elektronik, bilgisayar ve optik ürünleri ile ünlüdür. Ülkede öncelikle endüstriyel elektronik ve telekomünikasyon ekipmanı üreten birçok elektronik üretim hizmetleri (EMS) şirketi bulunmaktadır. Savunma ve tıp elektroniği gibi niş ürünler, üst düzey tüketici elektroniği ve bilgi işlem depolamasının yanı sıra genişlemektedir.

Tıbbi elektronikler ve optik aletler, Litvanya'daki elektronik üreticilerinin başlıca üretim alanlarıdır. Diğer bir önemli alan ise İskandinavya, Batı Avrupa ve Polonya ve Rusya gibi Doğu Avrupa ülkelerine ihraç edilen radyo, televizyon ve iletişim ekipmanı bileşenlerinin imalatıdır.

Lazer Teknolojisi

Lazer teknolojisi, ülkenin uluslararası alana damgasını vurmasını sağlayan kilit bir endüstridir. Litvanya, küresel piko saniyelik lazer spektrometre pazarının yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Bunlar yaygın olarak Avrupa ülkelerine, ABD'ye, Avustralya'ya ve Asya'daki ülkelere ihraç edilmektedir.

Şu anda ülkede lazer ve lazer sistemleri üreten 10'dan fazla şirket bulunmaktadır. İhracat cirosu yılda yaklaşık 20 milyon avrodur. Lazer üretiminin %80'i uluslararası pazarlara ihraç edilmektedir. Litvanya'da birinci sınıf lazer araştırmaları yürüten birkaç araştırma merkezi (Vilnius Üniversitesi, Fizik Enstitüsü, Yarı İletken Fizik Enstitüsü) bulunmaktadır. Bu merkezler, lazer teknolojileri için nitelikli uzmanlar sağlayan yetkinliği geliştirmektedir.

Litvanyalı lazer araştırmacıları birkaç benzersiz ışık kaynağı geliştirmiş ve endüstriyel lazer sistemleri alanında uygulamalı lazer araştırmaları yapmaya başlamıştır. Uzmanların kalifikasyonu ve deneyimi, uluslararası pazara en yüksek kalitede lazer ürünlerinin geliştirilmesini garanti etmektedir.

Litvanya'nın lazer imalat sektörü yılda %15-20 büyüme göstermektedir. Litvanya, lazer ürünlerini aralarında en büyük AB, ABD ve Japon laboratuvarları ve araştırma merkezlerinin bulunduğu 100 dünya ülkesine ihraç etmektedir.

Başlıca üretim ve hizmet dalları şöyledir:

- Pikosaniye ve nanosaniye lazerler
- Ayarlanabilir dalga boyu lazerler
- Özel lazerler ve sistemler
- Lazer spektroskopisi
- Endüstriyel DPSS lazerler
- Femtosaniye ayarlanabilir lazerler
- Geçici absorpsiyon ve ultra hızlı floresan spektrometreler
- Optik parametrik yükselticiler
- Lazer bileşenleri ve optikler

Ulaştırma ve Lojistik

Litvanya, üç büyük pazar arasında merkezi bir konuma sahiptir: batı Avrupa, kuzey Avrupa ülkeleri ve Rusya'nın doğu pazarları ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT). Litvanya ayrıca AB'nin birincil ulaşım merkezlerinden biri haline gelmiştir.

2021 yılı itibarı ile GSYİH'nın yaklaşık %15'ini taşımacılık ve lojistik sektörü oluşturmaktadır. 2021 başı itibarı ile bu sektör yaklaşık 139 bin kişiyi, başka bir ifade ile toplam istihdamın %15'ini istihdam etmektedir. 2021'in başında sektörde 8.479 işletme faaliyet göstermekte olup, bunların %99'u 1-249 kişinin istihdam edildiği küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) idi.

Küçük olmasına rağmen, Litvanya bölgenin en iyisi olarak bilinen 21.000 kilometrelik bir yol sistemine sahiptir. Litvanya, Via Baltica uluslararası karayolu sistemine 145 milyon avro ve dört kamu lojistik merkezine 100 milyon avro yatırım yapmayı taahhüt etmektedir.

Klaipėda'da Buzsuz Liman

Baltık Denizi'nin en kuzeyindeki buz sız liman, yılda 40 milyon tonun üzerinde kargo taşıma kapasitesine sahiptir. Klaipėda, 26 yükleme boşaltma şirketi ve yıllık 650.000 TEU elleçleme kapasitesi ile çok amaçlı, evrensel, derin su limanıdır. Yıl boyunca, günde 24 saat, haftada 7 gün çalışan liman, ISPS Kodlarına tamamen uygundur. Limanın geniş depolama tesisleri vardır ve başlıca müşterileri arasında Maersk, APL, MSC ve Hapag Lloyd bulunmaktadır.

Trans-Avrupa Koridorları ve Demiryolu Ağı

Litvanya, Kuzey-Güney otoyolu, İskandinavya'yı Orta Avrupa'ya bağlayan demiryolu ve doğu pazarlarını Avrupa'nın geri kalanına bağlayan bir Doğu-Batı rotası dahil olmak üzere bir otoyol ve demiryolları ağı aracılığıyla iyi bağlantılara sahiptir. AB Komisyonu'na göre, bunlar Avrupa'nın en önemli 10'u arasında yer almaktadır.

Litvanya demiryolları, modern altyapı ve tamamen modernize edilmiş bir lokomotif filosu kullanarak yılda yaklaşık 48 milyon ton yük taşımaktadır. Litvanya demiryolu sistemi, ülkenin ulaşım aracılık hizmetlerinde hizmet vermesine olanak tanıyan geniş hat (1.520 mm) ve dar hat (1.435 mm) olmak üzere iki tür ray açıklığına sahiptir. Litvanya ayrıca kara ve Baltık Denizlerini birbirine bağlayan (Ilyichevsk Limanı'ndan başlayıp Kiev, Minsk ve Vilnius'tan geçerek Klaipėda'ya 55 saatte (1.734 km) ulaşan) Viking servis treni hizmeti de sunmaktadır.

Konteyner treni "Sun Train" (Saulė) Avrupa ve Çin'i birbirine bağlar ve kargonun Çin'den Avrupa'ya 10 günde (deniz yoluyla - 40 günde) ulaşmasıyla benzersizdir. Tren projesi geliştirme, sınır ötesi anlaşmalar kapsamında Litvanya ve Kazakistan cumhurbaşkanları tarafından onaylanmıştır. Tren, Rusya ve Beyaz Rusya'dan geçmekte ve ardından Klaipėda Devlet Limanı üzerinden İskandinavya ve diğer Avrupa ülkelerine gitmektedir.

Rail Baltica, Avrupa Birliği'nin öncelikli projelerinden biridir: Trans-Avrupa Ulaştırma Ağları (TEN-T). Projenin Finlandiya, Baltık Devletleri ve Polonya'yı birbirine bağlaması ve ayrıca Orta ve Kuzey Avrupa arasındaki bağlantıyı geliştirmesi beklenmektedir. Tallinn-Riga-Bauska güzergahının 2025'te, Kaunas ile bağlantısının ise 2030'da bitirilmesi planlanmaktadır.

Uluslararası Havaalanları

Litvanya, Vilnius, Kaunas ve Palanga'da stratejik olarak konumlandırılmış üç uluslararası sivil havaalanına sahiptir. Bu havalimanları yolcu ve kargo trafiği için mükemmel olanaklar sunmaktadır. Söz konusu havalimanları arasında en uzun piste (3.500 metre) sahip olan Šiauliai Uluslararası Havalimanı, aynı zamanda kargo taşımacılığında da öneme sahiptir.

Gaz İletim Sistemi

Litvanya'nın doğal gaz iletim sistemi, Beyaz Rusya, Letonya ve Rusya'nın doğal gaz iletim sistemleri ile birbirine bağlıdır. Doğal gazın en büyük hacimleri Beyaz Rusya'dan gaz iletim boru hattı yoluyla ithal edilmekte ve Litvanya'daki müşterilere ve Rusya Federasyonu'nun Kaliningrad Bölgesi'ndeki müşterilere transit olarak taşınmaktadır. Litvanya-Letonya sınır ötesi gaz enterkonnektr üzerinden gaz taşımacılığı çift yönlüdür.

2014 yılı sonunda açılan yeni LNG terminali sayesinde Litvanya, doğal gaz talebini bağımsız olarak karşılayabilmektedir ve artık tek bir dış gaz tedarikçisine bağımlı değildir. LNG terminali, Litvanya'da LNG pazarını geliştirmek için bir fırsat da yaratmıştır. Devlet, farklı tedarikçilerden piyasa fiyatlarından doğal gaz satın alma imkanına sahiptir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

İş yaparken geleneksel protokol ve görgü kuralları geçerlidir. Genç girişimcilerin belirgin iş yapma farklılıkları vardır. Genç iş adamları genellikle daha az bürokratik bir yaklaşıma sahiptir.

Tanışma ve Selamlaşma

Litvanya'da iş yaparken tokalaşma yaygın bir selamlaşma şeklidir. Litvanya'da göz temasına önem verilir çünkü göz teması kurmak güvenilirlik ve samimiyet olarak değerlendirilir.

Akademik veya onursal unvanlara önem verilir.

Litvanyalı iş insanları iş yaparken resmi bir yaklaşım tercih etmektedir. Devlet memurları ve kıdemli çalışanlar formaliteye bağlıdır. Ancak yeni nesil girişimciler ve çalışanlar formaliteden uzak iş yapabilmektedir. Litvanya'da iş yaparken kullanılan formalite düzeyini meslektaşlarınızın belirlemesine izin vermek en doğrusu olacaktır.

İlişkiler ve İletişim Kurmak

Litvanyalılar yüz yüze görüşmeleri tercih etmektedir. İş ilişkilerini arkadaşlığa dönüştürmeyi tercih ederler. Misafirperverlik tekliflerini kabul edin ve karşılık verin, çünkü bu gerçek bir arkadaşlığın işaretidir. Bir dostluk geliştikten sonra, Litvanyalılar iş tartışmaya isteklidir. İlk görüşmeyi, karar verebilecek konumda olan üst düzey bir yöneticiyle yapmanız önemlidir.

Aynı zamanda, Litvanyalılar unvanlardan ve yükseköğrenimden etkilenirler.

Konuşurken mesafe korunur ve ilk toplantıda soğuk ve çekingen görünebilirler. Konuşurken başkalarının sözünü kesmezler ve sabırla sıralarını beklerler. Gereksiz el hareketleri kullanmadan genellikle sakin ve duygusal olmayan bir şekilde konuşurlar ve bu nedenle, toplantılar sırasında sakin kalmanız önemlidir.

Birçok Litvanyalı şirket hiyerarşik bir yapıya bağlı kalmaktadır. Bu gibi durumlarda, üst düzey iş insanları sadece eş seviyedeki yöneticilerle konuşur.

Bir takımın daha genç üyeleri, görgü kurallarının ihlali olarak görüldüğünden, kıdemli bir Litvanyalı iş insanına doğrudan hitap etmemelidir.

İş Toplantıları ve Müzakereler

Randevu gerekli olup, randevular 2-3 hafta önceden planlanmalıdır. Litvanyalıların benzer seviyedeki insanlardan oluşan bir ekip oluşturabilmeleri için katılacak kişilerin ve unvanlarının bir listesinin gönderilmesi yararlıdır. Toplantıların bir gün öncesinde tekrar onaylanmasında fayda bulunmaktadır, çünkü toplantılar bazen kısa sürede iptal edilebilmektedir. Dakiklik önemlidir ve toplantılar resmidir.

Meslektaşlarınız sizi tanırken ve bir iş ilişkisine girmek isteyecekleri türden biri olup olmadığına karar verirken, küçük bir konuşma dönemi olacaktır. Nereye oturulacağına söylenmesini beklenmelidir. Çoğu durumda, benzer seviyedeki birinin karşısında oturulur.

Sunumlar kapsamlı, açık ve özlü olmalı ve konumunuzu desteklemek için yedek analizler içermelidir. Toplumun bürokratik yapısı nedeniyle işler yavaş ilerler.

Litvanyalılar için iş yaparken toplantı sonunda küçük bir hediye vermek yaygın bir uygulamadır. Karşılığında işle ilgili bir hediye iletmeniz önerilir (örneğin, şirket logonuzu gösteren bir şey).

Gerçek karar vericiye ulaşmadan önce daha düşük seviyedeki insanlarla tanışmaya hazır olun. Litvanyalılar, özellikle son teslim tarihinizin olduğunu biliyorlarsa, genellikle bir taktik olarak zamanı kullanırlar. İş arkadaşlarınıza zaman baskısı altında olduğunuzu, aksi takdirde daha fazla erteleyeceklerini bildirme konusunda dikkatli olun.

Litvanyalılar bir anlaşma yapmak için acele etmeyecektir. Kabul etmeden önce bunun kendi çıkarları için en iyisi olduğuna ikna olmaları gerekmektedir.

Hediye Verme Görgü Kuralları

Bir Litvanyalının evine davet edildiğinizde ev sahibine şarap, çiçek veya şekerleme gibi hediyeler götürme adeti bulunmaktadır. Çiçekler tek sayıda olmalıdır. Kasımpatı çiçeği cenazelerde kullanıldığı için tercih edilmemelidir. Beyaz çiçekler ise düğünlerde kullanılmaktadır.

Para Kullanımı

Ülkede geçerli para birimi avrodur. Ülkede nakit para kullanımı yerine kredi kartı ve alternatif ödeme sistemleri (revolut, wise) daha çok tercih edilmektedir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Avrupa Birliği'nde 1995'te yürürlüğe giren Schengen Sözleşmesi ile bu Sözleşmeye taraf ülkeler aralarındaki sınır ("iç sınır" denilmektedir) kontrollerini kaldırmışlardır. Bu şekilde oluşturulan Schengen bölgesinde dış sınır kontrollerinde ortak uygulama ve kurallar hayata geçirilmiştir. Schengen alanı vize, polis ve yargı alanlarındaki işbirliğini kapsamaktadır.

Litvanya Schengen'e üye bir ülke olup, umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, hizmet ve hususi pasaport hamilleri ise, anılan ülkeye yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

1 Ocak	Yeni Yıl Tatili
16 Şubat	Bağımsızlık Günü
11 Mart	Bağımsızlığın Yeniden Kuruluş Günü
17 Nisan	Paskalya Tatili

18 Nisan	Paskalya Tatili
1 Mayıs	İşçi Bayramı
24 Haziran	St John's Günü
6 Temmuz	Kral Mindaugas' Günü
15 Ağustos	Assumption Günü
1 Kasım	Azizler Günü
2 Kasım	Azizler Günü
24 Aralık	Noel Bayramı
25 Aralık	Noel Bayramı
26 Aralık	Noel Bayramı

Yerel Saat

Yaz Döneminde:	GMT +3 - Doğu Avrupa Yaz Saati (Mart'ın son Pazarında başlar)
Kış Döneminde:	GMT +2 - Doğu Avrupa Saati (Ekim ayının son Pazarında başlar)

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Son yıllarda, Litvanya'da şirket kurma işlemlerinin kolaylaştırılması ve hızlandırılması için önemli gayret sarf edilerek ticari hayata dinamizm kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu alanda kayda değer mesafe kat edilmiştir.

Litvanya'da, çeşitli amaçlara hitap eden, sahip olunan haklar ile üstlenilen sorumlulukların değişiklik gösterdiği, birçok sermaye yapılarını ihtivan eden birbirinden farklı ticari şirketlerin kurulması mümkündür. Bu anlamda, kurulmak istenilen şirket türü belirlenmeden önce sermaye gerekliliği, düşünülen ticari faaliyetin çerçevesi, sorumluluk ilişkisi, ortaklık yapısı gibi temel hususların değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Litvanya'da kurulabilecek şirket türleri aşağıda sıralanmaktadır.

- 1- Şahıs şirketi (IJ)
- 2- Genel Ortaklık (TUB),
- 3- Limited Ortaklık (KUB),
- 4- Küçük Ortaklık (MB),
- 5- Limited Şirket (UAB),
- 6- Anonim Şirket (AB),
- 7- Yabancı Şirketin Şubesi veya Temsilciliği,
- 8- Diğer
 - a. Kooperatif Şirket (KB),
 - b. Tarım Şirketi (ZUB).

Şahıs Şirketi (IJ)

Sadece gerçek kişi olan sahibi tarafından kurulabilen şahıs şirketinde, şirket sahibi ticari işletmenin bütün borçlarından şahsi olarak sorumludur. Dolayısıyla, şirketin kaynaklarının yeterli olmadığı durumlarda, şirket borçlarını kişisel varlıklarıyla karşılamalıdır. Herhangi bir minimum sermaye zorunluluğu yoktur. Tüzel kişiliği bulunmamaktadır.

Genel Ortaklık (TUB)

İki veya daha fazla gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından kurulabilen genel ortaklık türü şirketlerin en önemli avantajlarından birisi, aksi istenmediği sürece, minimum sermaye zorunluluğunun bulunmamasıdır. Genel ortaklığın hayat bulabilmesi için bütün ortaklar tarafından imzalanmış, noter onaylı bir anlaşmanın mevcudiyeti şarttır. Anlaşma içerisinde, ortaklığın ismi ve merkezi, ortakların isimleri, ortakların hisseleri, işin türü ve hisse devri gibi temel hususlara mutlaka yer verilmelidir. Ortakların tamamı şirketin borçlarından sınırsız ve müteselsilen sorumludur. Ancak, ortakların kişisel borçlarından şirket sorumlu değildir. Kuruluş işlemlerinin ardından şirket tüzel kişiliğe kavuşmaktadır.

Limited Ortaklık (KUB)

En çok öne çıkan yönü, bünyesinde limited ve genel olmak üzere iki farklı ortaklık türünü barındırmasıdır. Limited ortak şirket borçlarından sadece şirketteki varlığıyla sorumlu olduğu halde, genel ortak, kişisel malvarlığıyla da sorumludur. Şirkette en az bir genel ortağın bulunması gerekmektedir.

Ortaklık yapısı ve ortakların sorumlulukları dışında, bir anlaşmanın bulunması zorunluluğu, tüzel kişiliğe sahip olması, temsil ve yönetim şekli gibi konularda genel ortaklıkla aynı özellikleri taşımaktadır.

Küçük Ortaklık (MB)

Litvanya'daki işletmelerin ezici çoğunluğunun küçük ve orta büyüklükteki firmalar olması sebebiyle, Litvanya hükümeti, bu firmaların daha hızlı kurulması ve yönetilmesi için 2012 yılının Eylül ayında küçük ortaklık olarak adlandırılan şirket türünü ihdas etmiştir.

Sadece gerçek kişilerin kurucu veya ortak olabildiği bu şirket türünde, ortakların sorumlulukları şirketteki varlıklarıyla sınırlıdır. Sınırlı sorumluluk yönüyle şahıs şirketi ve genel ortaklıktan ayrıdır. Diğer taraftan, minimum sermaye zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu yönüyle de sermaye şirketlerinden farklılık gösterir. Tüzel kişiliği haiz olup, en fazla 10 gerçek kişi şirkete ortak olabilmektedir.

Ortakların sermayeyi aynı ya da nakdi olarak sağlaması mümkündür. Aynı sermayenin parasal değeri bütün ortaklarca oybirliğiyle kararlaştırılmalıdır. Hizmetin sermaye olarak kabulü mümkün değildir. Basitleştirilmiş muhasebe standartlarını takip etmekte olan küçük ortaklık tipi şirketlerde, genellikle her ortağın bir oy hakkı bulunmakta ve kar hisse miktarınca ortaklara dağıtılmaktadır.

Limited Şirket (UAB)

Ortaklarına sunduğu esnek yapısı ve kurumsallaşmaya imkan veren yönetim esasları sebebiyle en avantajlı şirket tipini temsil etmektedir. Bu sebeple de, Litvanya genelindeki şirketlerin büyük çoğunluğunu limited şirket oluşturmaktadır.

Minimum sermaye tutarı 2.500 avro olan limited şirket, en fazla 249 ortak barındırabilmektedir. Gerçek ve/veya tüzel kişilerin ortak olabileceği bu şirket tipinde, ortaklar, koydukları sermaye ile sınırlı bir sorumluluğa sahiptirler. Tüzel kişiliğe sahip olan limited şirkette, kurucu ortak ya da ortakların Litvanya'da yerleşik olması şartı aranmamaktadır. Dolayısıyla, yabancı ülkelerde ikamet edenlerin limited şirket kurabilmesi mümkündür.

Limited şirkete ait hisselerin nakdi ya da hissedarın sahipliğinde bulunan parasal olmayan kıymetlerle ödenmesi mümkündür. Şirket sermayesi hisselerine ayrılmıştır. Kar payı, ortakların hisselerinin nominal değerine göre dağıtılmaktadır. Ayrıca, kar payının bir yıldan daha kısa dönemlerde dağıtılması mümkündür.

Limited şirket, genel kurula ve tek kişilik yönetime (şirket müdürü gibi) sahip olmalıdır. İlgili mevzuata göre zorunlu olmayan yönetim kurulu, denetim kurulu gibi organların kurulabilmesi mümkündür. Şirketin başındaki kişi, iş anlaşmalarını sonuçlandırmaya ve üçüncü kişilere karşı şirketi temsil etmeye yetkilidir.

Anonim Şirket (AB)

Birçok yönüyle diğer bir sermaye şirketi olan limited şirkete benzemektedir. En göze çarpan farklılıkları, limited şirketin aksine anonim şirket hisselerinin halka açık şekilde alınıp satılabilmesi ve şirketin barındırabileceği herhangi bir maksimum ortak sınırının bulunmamasıdır. Anonim şirketin borsaya kote olması mümkündür.

Minimum sermaye tutarının 40.000 avro olduğu bu şirket tipinde, idare, genel kurul tarafından seçilen yönetim kurulu ve şirket müdürü aracılığıyla sağlanmaktadır.

Sınırlı sorumluluk ilkesi, ortaklarının gerçek ya da tüzel kişi olabilmesi, tüzel kişiliği haiz olması ve buna benzer diğer hususlar açısından limited şirketle aynı hükümlere tabidir.

Diğer Şirket Türleri

Tarım Şirketi

Tarım şirketi statüsünde kurulan ticari işletmelerin gelirinin en az yarısının tarımla ilgili mal ve hizmet satışlarından elde edilmesi gerekmektedir. Tarımsal alanda faaliyet göstermek üzere en az iki gerçek veya tüzel kişinin bir araya gelerek kurabildiği tarımsal şirketin ortakları sadece şirketteki sermayeleri ile sınırlı olarak sorumluluğa sahiptirler.

Kooperatif Şirketi

Üyelerinin ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere en az 5 gerçek veya tüzel kişi tarafından kurulabilen kooperatif şirkette, şirket, borçlarına karşı kendi varlıkları ile sorumludur. Üyeler ise şirket borçlarından kooperatif şirkete ödemeleri gereken tutar oranında sorumludurlar. Tipik bir şirkete benzemeyen kooperatif şirkette, üyeler, şirket sermayesini oluşturan fonlara katkı yaparlar ve şirket yönetiminde aktif rol alarak, şirket tarafından yürütülen işlerden kaynaklanan risk ve getiriyi paylaşırlar.

Şirket Kurma Prosedürü

Şirket kurma işlemleri şirketin türüne bağlı olarak birtakım değişiklikler gösterebilmektedir. Özellikle şahıs ya da sermaye şirketi tercihi süreçte belirleyici olmaktadır. Öte yandan, hem Litvanya'da kurulan ticari işletmelerin ezici çoğunluğunun limited şirket (UAB) olması hem de anlamlı bir emsal oluşturması sebebiyle, limited şirket (UAB) kurma prosedürlerine ve bu prosedürlerin yaklaşık maliyet ve zaman hesaplamalarına aşağıda yer verilmektedir.

	<u>İşlem</u>	<u>Gerekli Zaman</u>	<u>Maliyet</u>
1.	<u>Banka hesabı açılması</u> Gerekli sermaye tutarının yatırılarak, bu durumu ispatlayan belge alınabilmesi için banka hesabı açılması gerekmektedir. Ayrıca, kayıt ücretinin ödenmesi ve ödemeyi gösterir belge temin edilmesi icap etmektedir. İlgili birim: Ticari bankalar	1 gün	4,34 avro
2.	<u>Onaylı elektronik imzanın alınması</u> Firma isminin kontrol ve rezerve edilmesi ile çalışanların sosyal güvenlik sistemine kayıt edilebilmesi için elektronik imza temin edilmesi gerekmektedir. Elektronik imza sertifikasının maliyeti 2,67 avrodur. Ayrıca, kriptolu USB flaş sürücü için 43,34 avro ve plastik kart için 29,13 avro ödenmesi gerekmektedir. İlgili birim: Kayıt merkezi, mobil operatörler	1 gün	2,67 avro
3.	<u>Firma isminin kontrol ve rezerve edilmesi</u> Firma isimleri Litvancaya uygunluk açısından Milli Dil İdaresi Kurumu tarafından kontrol edilmektedir. Bu nedenle, bazı yabancı kelimelerin kullanılmasına izin verilmeyebilmektedir. Firmanın isminin kontrol edilmesi ücretsizdir. Ancak, ismin rezerve edilmesi için 16,22 avro talep edilmektedir. İlgili birim: Tüzel kişi kayıt bürosu	1 gün	16,22 avro
4.	<u>Şirketin kayıt edilmesi</u> Kayıt için gerekli belgeler: - Başvuru dilekçesi, - Kurucuların/hissedarların ana sözleşmesi, - Lisans (gerekliyse), - Yasal toplantı tutanakları, - Kurucu anlaşma, - Hissedarların listesi, - Şirket organlarına yapılan atamalara ilişkin şirket kararları. Kayıt belgelerinin online olarak gönderilebilmesi de mümkündür. İlgili birim: Litvanya Vergi İdaresi	1 gün	57,34 avro

	<u>İşlem</u>	<u>Gerekli Zaman</u>	<u>Maliyet</u>
5.	<u>KDV kayıt işlemlerinin tamamlanması</u> Şirketin, kayıt edildiği tarihten itibaren 5 gün içerisinde bu defa kurumlar vergisi mükellefi olarak kayıt olması gerekmektedir. Ayrıca, yıllık cirosu 45.000 avroyu geçen ticari işletmelerin ve bazı istisnalar dışında yabancı şirketlerin KDV mükellefi olarak kaydolması şarttır. Kayıt esnasında ilave belgelerin talep edilmesi halinde işlemler daha fazla zaman alabilmektedir. İlgili birim: Ticari İşletmeler Kayıt Bürosu, Litvanya Vergi İdaresi, Vergi Kayıt Ofisi	10-15 gün	Ücretsiz
6.	<u>Şirket banka hesabının açılması</u> Normal ticari işlemlerin yürütülebilmesi için şirket banka hesabı açılmalıdır. *Litvanya'da oturma izni olduğunu gösteren belge sunulmaması halinde bankalar 30 avro ücret talep etmektedir. Söz konusu belgenin ibraz edilmesi durumunda, hesap açma işlemi ücretsiz gerçekleştirilmektedir. İlgili birim: Ticari bankalar	1-7 gün	30 avro*
7.	Şirketin resmi mührünün alınması	2 gün	8,69-26,07 avro

Kaynak: Enterprise Lithuania

Şube Açmak

Litvanya'daki hukuki düzenlemelere göre, tercih edilmesi halinde, yabancı ülkedeki merkez şirketin birimi olarak, bir şubenin herhangi bir minimum sermaye zorunluluğu olmadan açılması mümkündür. Merkez şirkete bağlı olması sebebiyle tüzel kişiliği bulunmayan şubenin bütün borçlarından merkez şirket sorumludur.

Şube, merkez şirketin belirlediği hareket alanı içerisinde tamamen ya da kısmen her türlü ticari faaliyette bulunabilmektedir. Belirli sınırlamalar dahilinde lisansa tabi işlerde bile hizmet verebilir. Şubenin finansal işlemlerde bulunması planlanıyorsa, bir banka hesabına sahip olması gerekmektedir.

Şubeyi üçüncü kişilere karşı temsil etmek, gerekli işleri yerine getirmek ve ilgili sözleşmeleri sonuçlandırmak için bir müdür atanması zorunludur. Ülkemiz gibi, Avrupa Ekonomik Alanına dahil olmayan ülkelerin şirketleri için şubeyi temsile yetkili en az bir kişinin Litvanya'da daimi olarak ikamet etmesi gerekmektedir.

Şubenin, daha az vergisel düzenlemeye tabi olmasına karşın kuruluş aşamasında (merkez firmanın varlığının ve faaliyet alanının ispatlanması gibi hususlar sebebiyle) daha fazla belge sunması gerekmektedir.

Şubeler, şirketler gibi transfer fiyatlaması mevzuatına tabidir. Cironun 2,9 milyon avroyu geçmesi halinde transfer fiyatlaması belgelerinin hazırlanması mecburidir.

Temsilcilik Açmak

Merkez şirketi temsil etmek, şirketin menfaatlerini korumak ve tanıtımını yapmak üzere Litvanya’da temsilcilik açılması mümkündür. Öte yandan, temsilciliğin faaliyet alanı merkez şirketin temsili, tanıtımı, belirli şartlar çerçevesinde diğer bazı işlemlerin gerçekleştirilmesi ve bizzat temsilciliğin çalışmaları için gerekli işlerin yerine getirilmesi ile sınırlıdır. Sınırlı faaliyet alanı, şube ile temsilcilik arasındaki en önemli yapısal farkı oluşturmaktadır. Bunun dışında, temsilcilik de tüzel kişiliğinin ve minimum sermaye zorunluluğunun bulunmaması, müdür (temsilci) atanması mecburiyeti, transfer fiyatlamasına tabi olması gibi diğer hususlarda şube ile aynı hukuki düzenlemelere tabidir.

Şube ve Temsilcilik Kurma Prosedürleri

Litvanya hukuk düzeninde şube ve temsilcilik açmak için özel izin alınmasına gerek olmamasına rağmen, diğer şirket türlerinde olduğu gibi kayıt zorunluluğu bulunmaktadır.

Şube ya da temsilciliğin unvanında merkez şirketin ismi ile birlikte “şube” ya da “temsilcilik” kaydının bulunması mecburidir.

Şube ve temsilcilik açmak için gerekli prosedürler büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Şube ve temsilcilik açmak için kayıt sırasında sunulması mecburi belgelere aşağıda yer verilmektedir:

- Kayıt için başvuru,
- Şube ya da temsilciliğin tüzüğü (çalışma prensipleri),
- Merkez şirketin yetkili organının şube ya da temsilcilik kurulmasına ilişkin kararı ve yine merkez şirketin yetkili organı tarafından şubenin/temsilciliğin sorumlu müdürünün/temsilcisinin atandığını ve şubenin/temsilciliğin tüzüğünün onaylandığını gösterir belge,
- Noter onaylı kira sözleşmesinin örneği,
- Gerekli lisans (eğer zorunluysa).

Şirket Feshi

Litvanya’da şirket feshi, ortakların kararı ile gönüllü ya da mahkeme kararı ile zorunlu olarak gerçekleştirilmektedir.

Zorunlu ya da gönüllü şirket feshi hallerinden en yaygın olanlarına aşağıda yer verilmektedir.

- Şirketin genel kurulunun isteğe bağlı olarak fesih kararı alması (bu yönde karar alınabilmesi için şirkete karşı herhangi bir iflas işleminin başlatılmamış olması gerekmektedir),
- Şirketin ana sözleşmesinde belirtilen (belirtilmişse) sona erme tarihine gelinmesi,
- Şirketin ana sözleşmesinde belirtilen (belirtilmişse) nihai amaca ulaşılması,
- Şirketin alacaklılarının iflas talebi dilekçesi vermesi,
- Şirketin bazı kanuni düzenlemelere uymaması.

Şirketin feshi sürecinde atılması gereken ilk adım tasfiye işlemlerini gerçekleştirmek üzere bir tasfiye memurunun atanmasıdır. Genel müdür yetkilerini haiz olan tasfiye memuru, sadece tasfiyeyle ilgili olmak üzere bu yetkilerini kullanabilir. Tasfiye süreciyle bağlantısı olmayan genel ticari işlemlerde bulunamaz, yeni sözleşmeler imzalamaz.

Tasfiye memurunun ilk işi Ticari İşletme Kayıt Bürosuna tasfiyenin başladığı konusunda bilgi vermek ve kendisini tasfiye memuru olarak kaydettirmek olacaktır. Bu aşamadan sonra, şirket tarafından bütün belgelerin "Tasfiye Sürecinde" kaydı eklenerek imzalanması gerekmektedir.

Tasfiye memuru, alacaklılara yapılacak ödemelerde kullanılacak bütün şirket varlıklarının görülebildiği bir bilanço hazırlar. Ayrıca, tasfiyenin bir yıldan fazla sürmesi halinde, her takvim yılı bitiminden sonraki 3 ay içerisinde, yıllık hesap ve tasfiye raporu hazırlayarak genel kurula sunar.

En az birer aylık aralarla minimum 3 defa tasfiyeye ilişkin duyuru yayımlanır. Alacaklılar yazılı olarak bilgilendirilir.

Tasfiye memuru, şirket varlıkları ile şirket borçlarının tamamını öder. Gerekmesi halinde şirketin taşınır ve taşınmaz varlıklarını satar. Son ilandan 2 ay geçtikten sonra, kalan şirket varlıklarını hakkı olan ortaklar arasında bölüştürür.

Son adım olarak, tasfiye memuru, şirket unvanının Ticari İşletme Kayıt Bürosundan silinmesini sağlar.

Tasfiye işlemlerinin tamamlanması için gerekli süre, şirketin büyüklüğü, alacaklıların talepleri ve ortakların istekleri gibi faktörlere bağlı olarak şirketten şirkete büyük farklılıklar göstermektedir. Ancak, en az 1,5-2 aylık bir süreyi kapsamaktadır.

Şüphesiz, şahıs şirketlerinin kapatılması çok daha hızlı ve kolay gerçekleşmektedir. Bir izin belgesi dahilinde çalışan şahıs şirketleri, sürenin uzatılması yönünde karar alınmadığı sürece, izin süresinin tamamlanmasını müteakip başka herhangi bir işleme gerek kalmadan otomatik olarak kapatılmaktadır. İzin bitmeden şirketin kapatılmak istenmesi halinde, bu durumun Litvanya Vergi İdaresine en az 5 gün önceden bildirilmesi gerekmektedir.

Sigorta

Litvanya'da bir sözleşme altında iş gören bütün çalışanların sosyal güvenlik sistemine dahil edilmesi mecburidir. Sosyal güvenlik primleri, sosyal güvenlik fonu, sağlık sigortası fonu, hastalık ve annelik fonu, işsizlik sigortası fonu ve iş kazası fonu olmak üzere 5 ayrı fona yönlendirilmektedir. Ancak, iş görenler sadece ilk iki fona ödeme yapmaktadır.

İşveren, iş görenin maaşından gerekli sosyal güvenlik kesintilerini yapmakla ve bu kesintileri kendi payına düşen prim tutarlarıyla birlikte bir sonraki ayın 15'ine kadar ilgili kuruma ödemekle yükümlüdür.

İş gören ve işveren tarafından ödenmesi gereken sosyal güvenlik primlerinin oranları:

Fon	İşgören Payı (%)	İşveren Payı (%)
Sosyal güvenlik	3	22,3
Sağlık	6	3
Hastalık ve annelik	0	3,6
İşsizlik sigortası	0	1,4 / 2,8
İş kazası	0	0,18-1,80*
Toplam	9	30,48 – 33,5

**Oran, son 3 yılda gerçekleşen iş kazalarının durumuna göre değişiklik göstermektedir.*

Sporcular, sanatçılar ve telif hakkı ücreti geliri elde edenler, sosyal güvenlik uygulamaları açısından çalışan olarak kabul edilmektedir. Bunlar, gelir elde ettikleri kişilerle istihdam ilişkisi içerisinde olsalar da olmasalar da toplam %9 (ya da tercihe göre %11) olan iş gören katkı payını ödemekle yükümlüdür. Bununla birlikte, herhangi bir istihdam ilişkisi bulunmuyorsa katkı yapanın primleri gelirin %50'si prensibiyle hesaplanır.

Serbest meslek sahipleri, %37,9 oranında sosyal güvenlik primine tabidir. Bunlar, yıllık 22.640 avro limitlerine tabi olarak, vergilendirilebilir gelirlerinin %50'si prensibiyle sosyal güvenlik primlerini ödemekle yükümlüdür.

Bankacılık Mevzuatı

Litvanya, 1 Ocak 2015'te Avro bölgesine katılmıştır. Lietuvos Bankas (Litvanya Merkez Bankası) Eurosystem'in bir üyesi olmuştur. Halihazırda, Litvanya'da 12 bankanın direkt olarak bankacılık lisansı veya özel banka lisansı bulunmakta, 6 banka ise faaliyetlerini yabancı banka şubesi olarak yürütmektedir. Litvanya'da kayıtlı en büyük üç banka (AB SEB bankası, Swedbank AB ve AB Šiaulių bankası) doğrudan Avrupa Merkez Bankası tarafından Litvanya Bankası uzmanlarıyla ortaklaşa denetlenmektedir.

Litvanya'nın bankacılık sektörü, büyük İskandinav bankaları tarafından yönetilmektedir. En büyük iki banka olan SEB ve Swedbank, İsveç merkezlidir. Yine pazardaki önemli bankalardan olan, Estonya merkezli Luminor Bank'ın %20'lik bir diğer hissesi İsveçli bir holding şirkete aittir. Diğer üç banka, AB Šiaulių bankası, UAB Medicinos bankası ve Revolut Bank UAB, ölçek olarak daha küçük olup, yerli/yabancı yatırımcı gruplarına aittir. Yabancı bankaların şubeleri arasında da İskandinav sermayesi hakimdir. Litvanya Merkez Kredi Birliği ve Ortak Merkezi Kredi Birliği tarafından birleştirilmiş 60 kredi birliği vardır. Litvanya hükümetinin bankacılık sektöründe hiçbir hissesi bulunmamaktadır.

Litvanya finansal sistemine temel perakende bankacılık hizmetleri, kiralama ve sigorta hizmetleri sunan bankalar hakimdir. Altı Litvanya bankasının tamamı yurtdışı faaliyetlerde bulunmayan perakende bankalardır. Litvanya Merkez Bankası, 2012'den beri Litvanya'daki tüm finansal piyasalar ve kurumlar için tek denetim otoritesi olup, kredi kurumlarını, sigorta ve menkul kıymetleri, ödeme ve elektronik para kurumlarını ve Litvanya'da faaliyet gösteren diğer finansal kurumların çoğunu denetlemektedir. Finansal sistemin denetimi, Bankalar Kanunu, Bankalar Kanunu, Mali Kurumlar Kanunu, Ödeme Kuruluşları Kanunu, Elektronik Para

ve Elektronik Para Kuruluşları Kanunu, Kredi Birlikleri Kanunu, Bankalar Kanunu'na göre yapılmaktadır.

Vizeler

Litvanya bir AB ülkesi olduğu için, AB üyesi ülkelerin vatandaşları vizesiz bir şekilde ülkeye giriş yapabilmektedir. Ancak bunun dışında kalan ziyaretçilerin seyahat amacına bağlı olarak alması gereken farklı vize türleri vardır.

Seyahat türüne göre turistik veya iş amaçlı Schengen Vizesi almanız mümkündür. Başvurularda genellikle davet mektubu, banka hesap dökümü ya da seyahatin amacına yönelik destekleyici belgeler istenmekte olup, Schengen vizesi (C) alan kişi Litvanya Cumhuriyeti veya diğer Schengen ülkeleri üzerinden transit seyahat edebilir veya Litvanya Cumhuriyeti'ne girebilir, altı ayda içinde 3 ayı geçmeyecek bir sürede burada kalabilir.

Ülkemizden Litvanya'ya seyahat edecek Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir ve yukarıda belirtilen Schengen vizesine başvuru yapmak durumundadır. Diplomatik, hizmet ve hususi pasaport hamilleri ise, anılan ülkeye yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

Çalışma İzinleri

Litvanya'da çalışmak isteyen yabancı kişiler için gerekli izinlerin alınması işverenlerin başvuruları üzerinden yürütülmektedir. İş kabulü alındıktan sonra çalışmak isteyen yabancı ülke vatandaşı kendine ait kişisel bilgileri işverene verir, işveren de aldığı bu belgeleri işe alım kurumuna iletir (<https://uzt.lt/en/>).

Çalışma vizesi alan kişiler daha sonra oturma iznine başvururlar, başvurular Litvanya Göç İdaresi'ne on-line olarak yapılır (<https://www.migracija.lt/app/auth/login>). İlk etapta çalışma vizesine alanlara bir yıllık oturma izni verilir, bu süre daha sonra duruma göre uzatılabilmektedir. Daha detaylı bilgi almak isteyenler (<https://www.renkuosilietuva.lt/en/work-in-lithuania/>) veya (<https://www.govilnius.lt/relocate-and-live/relocation-guide>) adreslerini ziyaret edebilir.

Kaynak: T.C. Vilnius Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği